

N:o 37.

Ank. till Riksd. kansli den 16 april 1901, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871 i syfte att undanröjja vissa med densamma förnade olägenheter för gränskommuner.

Från Andra Kammaren har lagutskottet fått till behandling emottaga en af herr *J. M. Johansson* i Mellbyn väckt, med tvenne bilagor, litt. A och litt B, försedd motion, n:o 70, af följande lydelse:

»Vederbörande i Dals-Eds socken, Elfsborgs län, ha äfven i år hos under-tecknad anhållit om motion till Riksdagen i syfte att vinna befrielse från utgifter och besvär för fortskaffning af från grannlanden dit förpassade nödställda svenska undersåtar.

Tillfälliga understöd, som enligt kongl. kungörelsen den 9 juni 1871 lemnas arbetsföra, men nödställda svenska medborgare, återfås af statsmedel vanligen efter ett års förlopp; förskottsliqvid och skriftvexling för att återfå utgifna belopp är därför den minsta olägenheten.

Största svårigheten och förlusten för nämnda gränskommun uppkommer för sådana dit förpassade, som, enligt 1 § i kongl. förordningen den 9 juni 1871, angående fattigvården, äro berättigade till fattigvård, emedan lemnadt understöd för dessa skall uttagas af det samhälle, hvarest den behöfvande har hemortsrätt.

På grund af 30 § sistnämnda förordning är gränskommun skyldig lemna fattigvårdsstyrelsen i den behöfvandes hemort tillfälle att sjelf taga befattning med hemsändningen, och i de flesta fall bestrider den tillfrågade fattigvårdsstyrelsen hemortsrätt och utgifter, hvarför Dals-Eds fattigvårdsstyrelse nödgas genom rättegång söka återfå hvad som för fattigvård blifvit utlagdt.

Såsom bevis härför skall till vederbörande utskott lemnas flera utslag i mål mellan Dals-Eds och andra kommuners fattigvårdsstyrelser.

Med bilaga litt. A visas, att Dals-Eds fattigvårdssamhälle under senaste fyra åren härutinnan drabbats af förlust 2,189 kronor 32 öre. Härtill kommer fattigvårdsstyrelsens besvär med ansökningar, brevexling, rättegångar och bokföring rörande denna sak.

Bilaga litt. B visar, att under sistlidna år ej mindre än 114 nödställda svenska undersåtar blifvit från Norge förpassade till kommunen Dals-Ed vid riksgränsen.

Äfven inne i landet belägna kommuner, som måste mottaga från utlandet förpassade, till obligatorisk fattigvård berättigade personer, få ofta vidkännas dryga kostnader för i gränskommun lemnad fattigvård och för hemsändning, och som dessa kostnader drabba endast en del kommuner, torde denna extra fattigvårdskostnad blifva jemnare fördelad, om Konungens befallningshafvande eller polismyndigheten i gränsorten med statsmedel bekostade de nödstäldas underhåll och hemsändning; dessutom vunnes derigenom den stora fördelen, att de många och långvariga rättegångarne mellan gränskommun och andra kommuner upphörde.

Erinras må, att Riksdagens Andra Kammare bifallit skrifvelse till Kongl. Maj:t i ämnet åren 1893 och 1899.

Det förefaller orimligt, att en kommun vid riksgräns endast för sitt läges skull nödgas åtaga sig en sådan årligen återkommande extra fattigvårdsbörda.

Tillåter mig därför vördsamt hemställa, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till en sådan ändring i kongl. förordningen den 9 juni 1871, angående fattigvården, att nödställd från utlandet förpassad person af polismyndigheten i gränsorten fortskaffas till Konungens befallningshafvande i det län, der gränsorten är belägen, och att Konungens befallningshafvande sedan skaffar tillfällig fattigvård åt den behöfvande, till dess hemort blifvit utrönt och personen kan dit öfversändas eller genom annan omständighet kan sig sjelf försörja.

Åt vederbörande utskott öfverlemnas att i kongl. förordningen angående fattigvården närmare bestämma och föreslå de ändringar, som anses

nödiga för vinnande af det åsyftade ändamålet: kommunernas vid riksgräns befrielse från nämnda extra fattigvård.»

Uti motionen hafva två af Andra Kammarens ledamöter instämt.

Uti 1 § af förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871 stadgas, bland annat:

»Befinnes minderårig eller den, som i följd af ålderdom, kropps- eller sinnessjukdom, vanförhet eller lyte är oförmögen att genom arbete förvärfa hvad till lifvets uppehållande oundgängligen erfordras, sakna egna medel samt underhåll och vård af annan; då skall nödortftig fattigvård honom lemnas».

Skyldigheten att utgifva dylik obligatorisk fattigvård åligger den kommun, inom hvilken den behöfvande vistas. Är denna en annan än den, der den nödstälde har hemortsrätt, eger emellertid fattigvårdsstyrelsen att af sistnämnda kommun undfå ersättning för hvad uti fattigvård utgifvits.

Dessa bestämmelser gälla äfven i fråga om gränskommuner. Derest en till obligatorisk fattigvård berättigad person af utländsk myndighet aflemnas å gränsort, är fattigvårdsstyrelsen derstädes alltså pliktig att förskjuta hvad till hans underhåll nödortfteligen erfordras, med rätt att söka sitt åter af det fattigvårdssamhälle, der den från utlandet återsände har hemortsrätt. Fattigvårdsstyrelsen i gränskommunen är emellertid jemväl berättigad att hemsända honom till hemorten, dock först efter föregående skriftvexling med vederbörande fattigvårdsstyrelse, som såmedelst bör lemnas tillfälle att om hemsändandet sjelf besörja.

Vid sistlidet års riksdag förekom till behandling en af herr Johansson i Mellbyn väckt motion om ändring af gällande bestämmelser i fattigvårdsförordningen, i syfte att åstadkomma lindring i den ökade fattigvård, som åläge gränskommuner med afseende å från utlandet dit förpassade nödstälde svenska undersåtar. Motionärens förslag, som gick derpå ut, att fattigvårdsstyrelse i gränskommun skulle berättigas att utan föregående skriftvexling fortskaffa dylika personer till den i förpassningen uppgifna hemorten, afstyrktes emellertid af lagutskottet och blef af båda kamrarne förkastadt. I sitt öfver motionen afgifna utlåtande erkände dock lagutskottet, att afsevärda olägenheter i följd af nuvarande bestämmelser om lemnande af fattigvård ej sällan drabbade åtskilliga gränskommuner, och antyde jemväl, huruledes efter utskottets åsigt önskvärd ändring härutinnan möj-

ligen skulle kunna åvägabringas. En af de utvägar, utskottet sålunda anvisade, var just den, som i föreliggande motion nu upptagits.

Utskottet intager i frågan samma ståndpunkt som sistlidet års lagutskott. Det kan ej förnekas, att den skyldighet, som hvilar å gränskommunerna att lemna fattigvård till från utlandet dit förpassade svenska undersåtar, som äro enligt § 1 fattigvårdsförordningen till fattigvård berättigade, kan för dem blifva en afsevärd tunga, ej blott i afseende å det besvär och arbete, som förorsakas vederbörande fattigvårdsstyrelse, utan framför allt till följd deraf, att de belopp, som af gränskommunen sålunda förskjutas, först efter lång tid, merendels efter rättegång, återfås, och att gränskommunen ej ens då kan vara säker att få ersättning för de verkliga kostnader, fattigvården till den nödstälde betingat.

Utskottet anser därför för sin del önskligt, att något i motionens syfte åtgöres. Angående sättet, hvarpå ett bättre sakernas tillstånd bör åstadkommas, har utskottet intet att erinra mot hvad motionären i sådant afseende föreslagit. Som bekant, åligger det Konungens befallningshafvande att beträffande svenska undersåtar, hvilka från utlandet blifvit förpassade till gränsort, der Konungens befallningshafvande har sitt säte, och som, churu icke enligt § 1 fattigvårdsförordningen berättigade till fattigvård, dock äro i behof af sådan vård, förskjuta medel till deras nödtorftiga uppehälle samt föranstalta om deras hemsändande till kommun, der de ega hemortsrätt. Fattigvårdsstyrelsen i dylika gränsorter undgår sålunda i allmänhet att med sådana nödstälde taga befattning, och förefaller det utskottet, som borde samma förfarande kunna ega run jemväl beträffande andra kategorier af från utlandet förpassade fattigvårdsbehöfvande svenska undersåtar. I gränsorter, der Konungens befallningshafvande ej har sitt säte, öfverlemnas nu den förpassade af den utländska myndigheten till närmaste underordnade polismyndighet, hvilken sedan har att befordra honom till fattigvårdsstyrelsen. Antagligen komme det icke att vålla större olägenhet, om polismyndigheten i stället för att öfverlemna den nödstälde till fattigvårdsstyrelsen föranstaltade om hans öfversändande direkt till Konungens befallningshafvande i det län, der gränsorten vore belägen.

Denna utväg förtjenar efter utskottets åsigt åtminstone att komma under öfvervägande; dock torde lämpligast vara, att Riksdagen utan att bestämdt uttala sig angående sättet för frågans lösning öfverlemnar densamma till Kongl. Maj:ts ompröfning.

Utskottet anser sig alltså böra hemställa,

att Riksdagen, i anledning af förevarande motion, ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det tacktes Kongl. Maj:t taga under öfvervägande, huruledes de olägenheter, som för gränskommuner äro förenade med skyldigheten att utgifva fattigvård till från utlandet dit förpassade nödstälde svenska undersåtar, lämpligast må kunna undanrödjas, samt för Riksdagen framlägga det förslag i sådant syfte, hvartill förhållandena kunna gifva anledning.

Stockholm den 16 april 1901.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.
